

**ภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจาก
การนำเสนอผ่านนวนิยายไทย**
**Representation of People's Democratic Republic of Laos
From Presenting Through Thai Novels**

จามจุรี นิชัยนต์¹ และ มารศรี สอทิพย์²

Jamjuree Nisayan¹ and Marasri Sorthip²

^{1,2} สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

^{1,2} Department of Thai Language, Faculty of Humanities and Social Sciences

^{1,2} มหาวิทยาลัยขอนแก่น

^{1,2} Khon Kaen University

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจาก การนำเสนอผ่านนวนิยายไทย ตัวบทที่ผู้วิจัยนำมาศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง ได้แก่ ดอกฟ้าจำปาศักดิ์ (2492) แม่โขง (2544) ตามลมปลิว (2548) ฝนโปรยรัก (2548) รอยไหม (2551) ศรีสองรัก (2553) บ่วงเงา (2553) พระนางแก้วเก้งยา (2554) ฌริมฝั่งโขง (2556) และ มายามหาเทวี (2556) นวนิยายที่นำมาศึกษานั้นเลือกนำเสนอให้เห็นถึงภาพแทนของคนลาว ภาพแทนของวัฒนธรรม และภาพแทนของชาติ แสดงให้เห็นรูปแบบวิถีชีวิตที่เรียบง่าย มีความเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมและมรดกทางประวัติศาสตร์อันยาวนานในการต่อสู้ เพื่อธำรงรักษาความเป็นชาติลาวไว้ รวมไปถึงยังมุ่งนำเสนอให้เห็นถึงแก่นแท้ของศาสนาโดยเชื่อมโยงเข้ากับ ความเชื่อเรื่องกรรมซึ่งผู้แต่งได้นำมาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินเรื่อง

นอกจากนี้ในการสร้างชุดความหมายของภาพแทนทางด้านต่าง ๆ ผ่านมุมมองของนักเขียนที่เป็น คนไทยต่อการนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้เกี่ยวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาต่าง ๆ ระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่มีมาอย่างยาวนาน ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจสำหรับ การมีวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกันและภาพความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

คำสำคัญ : ภาพแทน, นวนิยาย, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Abstract

The aim of this research is to present the representation of People's Democratic Republic of Laos from the presentation through Thai novels. There are 10 novels which the researchers chose to study, which are Dok Pha Jampasak (1949), Mae Khong (2001), Tam Lom Pliw (2005), Fon Proy Rak (2005), Roy Mai (2008), Sri Song Rak (2010), Buang Ngao (2010), PraNang Kaew Keng Ya (2011), Na Rim Fang Khong (2013), and Maya MahaDevi (2013). The aforementioned novels present the representation of Lao people, culture, and nation. Moreover, they show the simple way of life, cultural and historical heritage of maintaining the Lao nation including presenting the quiddity of religion linking with the belief of Karma which the authors use as a part of the continuity.

Besides, in forming the series of meaning of the representation through the Thai authors' aspects to present the historical background between Thailand and People's Democratic Republic of Laos, these novels illustrate knowledge and comprehension of owning the similar culture and the good relationship between Thailand and People's Democratic Republic of Laos.

Keywords : Representation, Novels, People's Democratic Republic of Laos

1. บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนับตั้งแต่การก่อตั้งอาณาจักรลาวล้านช้างจบจนมาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองความเป็นชาติลาวถูกนำเสนอผ่านเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์และการต่อสู้ของผู้คนที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จนสามารถประสบความสำเร็จได้เท่าทุกวันนี้จากการที่ประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีภูมิประเทศติดต่อกัน ข้อมูลต่าง ๆ อธิบายได้ถึงการมีประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ปัจจุบันพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นได้รับความสนใจและมีผู้ศึกษาไว้มากมาย ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาจาก งานวรรณกรรมประเภทนวนิยายไทยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อนำเสนอให้เห็นถึงภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวผ่านมุมมองของนักเขียนไทย โดยการใช้องค์ประกอบภายในประเทศลาวรวมไปถึงการนำเรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่มีเหตุการณ์เชื่อมโยงระหว่างสองประเทศมาเป็นองค์ประกอบของเรื่อง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เหล่านี้เองที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้นักเขียนไทยที่เปรียบได้ดังผู้เฝ้ามองความเป็นไปต่าง ๆ ได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง มีส่วนร่วมในการนำเอาวัตถุดิบเหล่านั้นมาเรียบร้อยเป็นงานเขียนประเภทนวนิยาย ซึ่งถือได้ว่านวนิยายเป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่มีคุณสมบัติให้ความเพลิดเพลินและยังให้สาระควบคู่กันไปด้วย

2. แนวคิดและข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในบทความนี้จะมุ่งเน้นการนำเสนอให้เห็นถึงภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในนวนิยายไทยที่นำเสนอให้เห็นเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวถูกนำเสนอผ่านการตีความจากนักเขียนคนไทยในการประกอบสร้างความเป็นลาวผ่านภาพแทนของคนลาว ภาพแทนของวัฒนธรรม และภาพแทนของชาติ

Stuart Hall (1997 อ้างถึงใน เจริญวิทย์ จิตวราภักษ์, 2544 : 28) ได้กล่าวว่า ภาพตัวแทน (Representation) เป็นผลผลิตแห่งความหมายของภาพ ในใจเราโดยผ่านภาษา นอกจากนี้ยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างแนวคิด สัญลักษณ์ และภาษาที่ทำให้เราให้ความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ในโลกแห่งความเป็นจริง ได้ทั้งสิ่งของ ผู้คน เหตุการณ์ ความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งกระบวนการให้ความหมาย ในวัฒนธรรม คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ แนวคิดและสัญลักษณ์ซึ่งถือเป็น หัวใจหลักของการให้ความหมายในภาษา กระบวนการที่เชื่อมทั้ง 3 สิ่งนี้เข้าด้วยกัน เรียกว่า ภาพตัวแทน และยังได้กล่าวอีกว่าภาพตัวแทนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ เชิงอำนาจระหว่างผู้นำเสนอกับผู้สร้างและผู้ที่ถูกสร้าง ภาพตัวแทนที่เกิดขึ้น ในสื่อ่นั้นเกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นอยู่ที่ไหน อยู่กับใคร ต้องเสนอภาพแทนเหล่านั้นต่อใคร และขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นคนที่น่าสนใจ ภาพแทนเหล่านั้นออกมา นอกจากนั้นยังมีปัจจัย ของสถาบันทางสังคมและวัฒนธรรม แต่สิ่งที่ปรากฏออกมานั้นเป็นเพียงภาพแทนของ ความจริงไม่สามารถชี้ชัดได้ว่าสิ่งเหล่านั้นคือความจริง ดังนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียง สิ่งที่บุคคลคัดสรรออกมาเพื่อเป็นภาพแทนของสิ่งที่บุคคลต้องการให้ปรากฏ ความจริงเพียงบางส่วนถูกเน้นย้ำแต่บางส่วนถูกเพิกเฉย

จากการให้นิยามความหมายในข้างต้นจึงสามารถสรุปได้ว่า ภาพแทน หมายถึง สิ่งที่ถูกคัดสรรออกมาเพื่อเลือกนำเสนอให้เป็นภาพแทนของสิ่งที่บุคคล ต้องการให้ปรากฏ ซึ่งเป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษาเพื่อสื่อสารอย่างมี ความหมายกับผู้อื่น

นอกจากนี้ในการศึกษาภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ศึกษาจากนวนิยายไทยทั้งสิ้น 10 เรื่อง ได้แก่ ดอกฟ้าจำปาศักดิ์ (2492) แม่โขง (2544) ตามลมปลิว (2548) ฝนโปรยรัก (2548) รอยไหม (2551) ศรีสองรัก (2553) บ่วงเงา (2553) พระนางแก้วเงิงยา (2554) ณ ริมฝั่งโขง (2556) และ มายามหาเทวี (2556) พบว่า มีลักษณะตามองค์ประกอบของนวนิยาย ได้แก่ โครงเรื่อง แก่นเรื่อง การดำเนินเรื่อง ตัวละคร และฉาก แต่จะมีความแตกต่างจากนวนิยายเรื่องอื่นกล่าวคือ มีการนำเสนอฉาก บรรยายฉาก และสถานที่สำคัญ ๆ ภายในเมืองหลวงพระบางและ เมืองเวียงจันทน์มาเป็นส่วนสำคัญของการดำเนินเรื่องพบในนวนิยายรูปแบบการท่องเที่ยว

รวมถึงมีการดำเนินเรื่องทับซ้อนกันอยู่ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเวลาที่เป็นปัจจุบันและช่วงเวลาที่ในอดีต ปรากฏมากที่สุดได้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ การดำเนินเรื่องเช่นนี้ทำให้มีการสร้างตัวละครกลับชาติมาเกิดซึ่งถือได้ว่าเป็นลักษณะโดดเด่นของนวนิยายไทยที่นำเสนอเกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สอดคล้องกับการศึกษาของ จิตรลดา สุวดีกุล (2526 : 26) กล่าวถึงนวนิยายประวัติศาสตร์ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ในหลายลักษณะ เช่น โครงเรื่องเป็นเหตุการณ์สมัยใดสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ใช้บุคคลที่มีชีวิตจริงในประวัติศาสตร์เป็นตัวละครบางตัวโดยกำหนดบทบาทและบทเจรจาขึ้นใหม่ หรืออาจใช้ฉาก และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เป็นภูมิหลัง แล้วกำหนดเรื่องราวและตัวละครขึ้นใหม่หมด

3. ภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ปรากฏผ่านนวนิยายไทย

จากตัวบทนวนิยายไทยที่เกี่ยวกับประเทศลาวที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษานั้น นำเสนอให้เห็นถึงภาพแทนของความเป็นลาวผ่านมุมมองของนักเขียนนวนิยายที่เป็นคนไทย ซึ่งกว่าจะมาเป็นชาติลาวได้เหมือนในปัจจุบัน ในอดีตชาติลาวเริ่มต้นจากการก่อตั้งเมืองที่เป็นชุมชนก่อนที่ปรากฏในนวนิยายไทย คือ ชุมชนในอุดมคติ หรือหมู่บ้านบุรี ซึ่งผู้แต่งได้นำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่รักสงบและเรียบง่ายภายใต้การปกครองของกษัตริย์ลาว ชาวบ้านนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบของผีฟ้า ผีไท้ ผีแถน จนกระทั่งหลังจากที่มีการแทรกแซงอำนาจการปกครองของอาณาจักรลาวโดยชาตินิยมอำนาจอย่างประเทศฝรั่งเศส ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในประวัติศาสตร์ของประเทศลาวที่เปลี่ยนจากการปกครองแบบอาณาจักรมาเป็นรัฐลาวและพัฒนามาเป็นชาติลาวได้ในที่สุด ซึ่งนับได้ว่าคนในชาติลาวใช้ระยะเวลาอันยาวนาน และสูญเสียเลือดเนื้อไปมิใช่น้อย ในการก้าวผ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เหล่านั้นมา การสร้างภาพแทนดังกล่าวจึงสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองการปกครองในแต่ละยุค และนำเสนอสิ่งที่น่าสนใจไปได้ที่มาจากการค้นคว้าของนักเขียนไทยที่ถูกผลิตซ้ำผ่านการเล่าเรื่องในบริบทที่แตกต่าง

จากการศึกษาภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ปรากฏผ่านนวนิยายไทยสามารถจัดกลุ่มภาพแทนได้ 3 กลุ่ม คือ ภาพแทนของคนลาว ภาพแทนของวัฒนธรรม และภาพแทนของชาติ ดังนี้

3.1 ภาพแทนของคนลาวที่ปรากฏในนวนิยายไทยเกี่ยวกับประเทศลาว

นำเสนอความคิดผ่านกระบวนการตีความของนักเขียนที่เป็นคนไทยจากชุดข้อมูล
ที่มาจากบางส่วนของเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์และเรื่องราวที่มาจากการค้นคว้า
ข้อมูลขึ้นมาใหม่ของนักเขียนที่เป็นคนไทยผ่านการเล่าเรื่องในช่วงเวลา และบริบททาง
สังคมที่แตกต่างดังต่อไปนี้

3.1.1 มุมมองของคนไทยต่อคนลาว นักเขียนนวนิยายไทยนำเสนอ
เหตุการณ์บางส่วนของประวัติศาสตร์ลาวจบจนมาถึงยุคปัจจุบัน เพื่อให้เห็นภาพแทน
ของคนลาวตั้งแต่อดีตที่ยกย่องให้กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการปกครองบ้านเมือง
ด้วยความเที่ยงธรรมและความเมตตา ในนวนิยายเรื่องแม่โขง นำเสนอให้เห็น
ภาพของกษัตริย์ที่มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาคอยดูแลทำนุบำรุงทำให้ศาสนา
มีความเจริญด้วยแนวคิดและการปฏิบัติของพระองค์เอง ในนวนิยายเรื่องศรีสองรัก
นำเสนอให้เห็นภาพของกษัตริย์ลาวที่มีความสามารถและความชาญฉลาด
ในการปกครอง รวมถึงการสร้างมิตรภาพระหว่างอาณาจักรอยุธยาภายใต้
การปกครองของสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ และอาณาจักรล้านช้างภายใต้การปกครอง
ของพระไชยเชษฐาธิราช ในการเชื่อมความสัมพันธ์ดังกล่าวนอกจากจะป้องกัน
การทำสงครามระหว่างอาณาจักรแล้วยังรักษากันเมืองให้มีความมั่นคง
ด้วยพระบารมีของพระมหากษัตริย์ทั้งสองอาณาจักรก่อให้เกิดเหตุการณ์ประหลาดใจขึ้น
ในระหว่างที่ทำพิธี โดยนำเสนอให้เห็นว่าสภาพอากาศที่แห้งแล้งเนื่องจาก
เป็นช่วงฤดูร้อน กลับเกิดปรากฏการณ์มีเมฆฝนคลุมพื้นที่และค่อยๆ ลอยหายไป
แสดงให้เห็นถึงความเป็นสิริมงคลอันส่งเสริมบารมี ดังข้อความที่กล่าวว่า

อากาศที่แห้งแล้งติดต่อกันมานานนับเดือนเป็นปกติของกลางฤดูร้อน
ครั้นพอถึงรุ่งเช้าวันประกอบพระราชพิธีสัตยาธิษฐานระหว่างพระเจ้าแผ่นดิน
ทั้งสอง สมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งอยุธยาศรีรามเทเพนครกับสมเด็จพระไชยเชษฐาธิราช
แห่งล้านช้างศรีสัตนาคนหุตก็กลับมีเมฆฝนปกคลุมทั่วอัมพรเหนือมณฑลพิธี

จนกระทั่งขบวนเกียรดิยศเตรียมพร้อม ประธานทั้งฝ่ายศาสนจักรและ
ฝ่ายอาณาจักรของสองแผ่นดินเดินเข้าสู่มณฑล อัญเชิญกระโจมน้ำอันศักดิ์สิทธิ์
ประดิษฐาน ณ ปะรำพิธี ละอองฝนเบาบางก็โปรยน้ำเย็นตุงน้ำทิพย์จากสรวงสวรรค์

ครั้นพอได้ฤกษ์เมฆฝนที่ปกคลุมท้องฟ้ามาตลอดเช้าก็เคลื่อนคล้อยลอยเลื่อน
 อย่างน่าอัศจรรย์ เปิดทางให้พระสุริยาสาดแสงส่องลงมายังผืนดิน อันกึ่งกลางระหว่าง
 แม่น้ำน่านกับแม่น้ำโขง นอกจากปฐพีจะต้องแสงสีทองแล้วบนอัมพรยังบังเกิดรู้เลื่อม
 แพรวพรายล้อมรอบดวงพระสุริยฉายซ้อนถึงสองวง พระอาทิตย์ทรงกลดเช่นนี้ย่อม
 เป็นนิมิตยามอันดี แม้แต่เทพยดาซึ่งสิงสถิตอยู่บนทิพยวิมานยังแสดงตนเป็นสักขีพยาน
 ในสัจจาธิษฐานแห่งพระเจ้าแผ่นดินทั้งสอง

(ศรีสองรัก 2: 118-120)

นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่องรอยไหม นำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบการปกครอง
 ของประเทศมหาอำนาจอย่างประเทศฝรั่งเศสที่เข้ามาปกครองประเทศลาว
 ภายหลังจากที่ประเทศไทยสูญเสียดินแดนบางส่วนไป การสูญเสียในครั้งนั้น
 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวลาวเป็นอย่างมาก ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เปลี่ยน
 ระบอบการปกครองโดยตรงแต่เจ้ามหาชีวิตก็ไม่ได้มีอำนาจสูงสุดอย่างที่เคยเป็น
 และประเทศฝรั่งเศสยังได้เข้ามาจัดการในด้านการเรียนการสอน โดยเปิดสอนภาษา
 ฝรั่งเศสให้แก่ราชวงศ์จนมาถึงสามัญชนคนธรรมดา และสถาปตยกรรมที่ฝรั่งเศส
 นำเข้ามาในหลวงพระบางนั้นเป็นการรวมศิลปะของฝรั่งเศสกับศิลปะของลาว
 ล้วนช่างไว้ด้วยกันซึ่งเรียกว่า สถาปัตยกรรมโคโลเนียล นับได้ว่าเป็นการผสมผสาน
 ได้อย่างลงตัวและมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นจนทำให้ปัจจุบันสถาปัตยกรรมเหล่านี้
 ได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชม รวมไปถึงได้เข้ามาสัมผัสวิถีชีวิตและรูปแบบ
 ของวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของชาวหลวงพระบาง นวนิยายเรื่องฝนโปรยรัก นักเขียนไทย
 นำเสนอให้ผู้อ่านเห็นลักษณะการดำเนินชีวิตของวัยรุ่นในประเทศลาวว่ามีความ
 คล้ายคลึงกับวัยรุ่นไทย ในด้านความชอบเรื่องแฟชั่น และค่านิยมของการเล่น
 อินเทอร์เน็ตที่กำลังได้รับความนิยมด้วยเช่นกัน แต่ส่วนใหญ่กิจกรรมเหล่านี้จะอยู่
 ในเมืองใหญ่ ๆ อย่างเมืองเวียงจันทน์ ดังข้อความที่กล่าวไว้ว่า

ผ้าฝ้ายเงยหน้าขึ้นจากหน้าจอคอมพิวเตอร์ซึ่งหล่นกับสะพานกำลังเปิดเว็บไซต์ยอดนิยมของลาว หลังจากที่เคลียตารางห้องพักตอนเช้าเสร็จ หล่นลองถามสะพานว่าปกติวัยรุ่นของลาวทำอะไรกันบ้าง ซึ่งจากที่สะพานบอก ผ้าฝ้ายก็รู้สึกว่าไม่ค่อยต่างจากวัยรุ่นไทยนัก โทรศัพท์มือถือเริ่มเข้ามาเป็นแฟชั่น การฟังเพลงร็อก เพลงป๊อป เพลงฮิปปอป จากศิลปินของลาวก็มีมากขึ้น รวมถึงอินเทอร์เน็ตที่กำลังแพร่หลาย แต่กิจกรรมเหล่านี้ก็ยังรวมอยู่ในศูนย์กลางอย่างเวียงจันทน์และเมืองใหญ่

(ฝนโปรยรัก: 188)

รวมไปถึงยังนำเสนอให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนสูงวัยในประเทศลาว ที่ยังคงผูกพันกับวัดอย่างเหนียวแน่น นวนิยายเรื่อง ณ ริมฝั่งโขง นำเสนอให้เห็นความเจริญที่เข้ามาในเมืองลาวผ่านสัญญาณโทรทัศน์ที่คนในประเทศลาวส่วนใหญ่รับชมรายการโทรทัศน์จากประเทศไทย ทำให้เห็นลักษณะการพูดที่มีสำเนียงคล้ายคลึงกับคนไทยมาก โดยมีการกล่าวเปรียบเทียบกับให้เห็นว่าในบางครั้งยังพูดภาษาไทยได้ชัดเจนกว่าคนไทยเสียอีก ภาพแทนของคนลาวที่มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์อีกอย่างหนึ่ง คือ ด้านการแต่งกายที่พบใน นวนิยายจะปรากฏผ่านการบรรยายให้เห็นลักษณะการแต่งกายของตัวละครหญิงที่มีความโดดเด่น นำเสนอให้เห็นภาพแทนของคนลาวที่อนุรักษ์ความเป็นลาวแบบดั้งเดิมไว้ได้แก่

ภาพของหญิงสาวที่ปล่อยผมยาวสลวยยื่นหลังอยู่นั้นทำให้อานน ยืนนิ่งอยู่กับที่ กิริยาที่อ่อนช้อยเคลื่อนไหวอย่างนุ่มนวลทำให้หัวใจของชายหนุ่มเบิกบานยิ่งนัก เป็นครั้งแรกที่จินตนาการถึงแบบสาวลาว หล่นสวมเสื้อผ้าไหมสีสดและผ้าชิ้นมีเชิงลวดลายสวยงาม หล่นหันไปทักทายความสวยงามยามเข้าที่โอบกอดวิ่งเวียงเหนือแม่น้ำซอง

(ณ ริมฝั่งโขง: 131)

การบรรยายให้เห็นลักษณะที่โดดเด่นแบบดั้งเดิมของเครื่องแต่งกายผู้หญิงลาว ซึ่งผู้หญิงลาวส่วนใหญ่จะไว้ผมยาว หรือเกล้าผมขึ้นและใช้ดอกจำปาลาวประดับบนเรือนผม สวมเสื้อแขนกระบอกและ นุ่งซิ่นซึ่งเป็นภาพที่ชินตา ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่กลายเป็นเสน่ห์อีกอย่างของผู้หญิงลาว แต่ในขณะเดียวกัน นักเขียนไทยนำเสนอตัวละครที่มีความแตกต่างไปจากหญิงสาวลาวหลวงพระบางทั่วไป เนื่องจากตัวละครเป็นลูกครึ่งที่เกิดและเติบโตในต่างประเทศ ทำให้เมื่อกลับมายังประเทศลาวความคุ้นชิน ในวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตส่งผลให้เกิดลักษณะผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นซึ่งกลายเป็นความเรียบง่ายในแบบฉบับของคนลาวดั้งเดิมผสมผสานกับความทันสมัย ดังข้อความที่กล่าวไว้ว่า

เสื้อแขนสามส่วนยาวถึงข้อศอกตัดเย็บจากผ้าฝ้ายสีขาว กับซิ่นยาวกรอมเท้า สีน้ำเงินเข้มที่ผู้หญิงคนนั้นสวมใส่ ขยับให้วงหน้ารูปไข่ของเธอดูโดดเด่นราวกับนางแบบที่เดินหลุดออกมาจากหนังสือแฟชั่นผ้าเก๋ ๆ เล่มหนึ่ง ผู้หญิงคนนั้นรวบผมเป็นมวยเอาไว้ที่ท้ายทอยคล้ายกันกับหล่อน หากที่มวยผมของเจ้าหล่อนไม่มีดอกไม้ประดับเอาไว้ นอกจากปิ่นปักผมเงินที่ทำเป็นรูปดอกไม้ช่อใหญ่

“วงพระจันทร์เป็นลูกครึ่งครึ่งครึ่ง พ่อของเธอเป็นฝรั่งเศส แม่เป็นคนลาว ไปโตที่ฝรั่งเศส นิสัยใจคอเลยเป็นฝรั่งไม่เหมือนกับผู้หญิงหลวงพระบาง ลักเท่าไหน”
(รอยไหม: 70-74)

3.1.2 มุมมองของคนลาวต่อคนลาว ตัวบทนวนิยายที่ใช้ศึกษานั้นพบว่า มีการนำเสนอให้เห็นแนวคิดของคนลาวที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองในแต่ละช่วงเวลาที่แตกต่างกัน นวนิยายเรื่อง พระนางแก้วเก้งยา อาณาจักรเวียงเชียงทอง ภายใต้การปกครองของเจ้าฟ้าจ๋ม มีการนำเสนอให้เห็นรูปแบบ การปกครองของเจ้าฟ้าจ๋มที่แม้จะเติบโตขึ้นมาพร้อมกับความเชื่อที่ว่าตนเอง คือ สมมติเทพผู้ที่เกิดมาเพื่อปกครองราษฎร กลับมีแนวคิดในการปกครองที่ใกล้ชิดกับราษฎรไม่ได้มีการแบ่งชนชั้นเมื่อเปรียบเทียบกับอาณาจักรอื่น จวบจนมาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อประเทศลาวตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศฝรั่งเศส คนลาวบางส่วน

เลือกไปใช้ชีวิตที่ประเทศไทย บางส่วนเลือกใช้ชีวิตที่ประเทศฝรั่งเศส และบางส่วนเลือกที่จะอยู่ประเทศลาวดั้งเดิม เมื่อลักษณะการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปก่อให้เกิดการรับเอาวัฒนธรรมจากชาติอื่นเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากนวนิยายเรื่องดอกฟ้าจำปาศักดิ์ ตัวละครเอกที่ นักเขียนไทยเลือกนำเสนอออกมาให้เห็นความแตกต่างในด้านการดำเนินชีวิต จากอดีตผู้หญิงเวลาแต่งงาน ออกเรือนไปถ้าไม่ใช่เพราะความเหมาะสมก็เป็นเพราะเหตุผลทางการเมือง และหากจะกล่าวถึงความรักข้ามชนชั้นนั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากในอดีตประเทศลาวยังยึดถือในเรื่องของชนชั้นจนมาถึงในยุคหลัง ที่ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นและมีสิทธิในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น นวนิยายเรื่อง ดอกฟ้าจำปาศักดิ์ แต่งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2492 จากบริบททางสังคมในช่วงเวลาดังกล่าวที่ไปสัมพันธ์กับแนวคิดของนักเขียนไทยที่มุ่งเน้นนำเสนอออกมาในประเด็นความรักชาติที่อยู่เหนือสิ่งอื่นใดเป็นความคิดสำคัญ แม้ความรักระหว่างชายหญิงจะมีพลังผูกพันเพียงใด แต่ความรักชาติบ้านเมืองย่อมมีอำนาจเหนือกว่า แม้แต่ชีวิตและเลือดเนื้อก็ยังเสียสละเพื่อชาติบ้านเมืองได้ วัตถุประสงค์หลัก ๆ ของนวนิยายเรื่องนี้จึงต้องการปลุกเร้าให้เกิดความรักชาติ ซึ่งจะดำเนินเรื่องส่วนใหญ่ให้เป็นไปตามประวัติศาสตร์และสร้างบทบาทตัวละครเพิ่มขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนใจในบทบาทของตัวละคร นอกจากนี้ในนวนิยายเรื่องรอยไหม นักเขียนไทยได้นำเสนอความคิดอีกด้านของตัวละครที่เป็นคนหลวงพระบางเองในการแสดงความรู้สึกที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงของเมืองหลวงพระบาง ดังข้อความที่กล่าวว่า

“ฉันรักเมืองเล็ก ๆ ของฉัน...ฉันอยู่ที่นี่มาตั้งแต่เกิด...ก่อนหลวงพระบางจะได้รับการประกาศจากองค์การยูเนสโกให้เป็นมรดกโลกเสียอีก”

“ตินะคะ...สหประชาชาติจะได้เข้ามาช่วยอนุรักษ์บ้านเมืองเอาไว้”

“ไม่มีอะไรในโลกนี้มีแต่ข้อดีเพียงด้านเดียวหรือคุณเรริน เหมียญยังมีสองด้านเลยนี่คะ...มีข้อดีก็มีข้อเสียตามมาด้วยเสมอ...เราได้งบประมาณมากมายเพื่มาบูรณะเมืองและอนุรักษ์อาคารสถานที่...เศรษฐกิจเริ่มดีขึ้น เพราะนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้ามา...แต่คนของเราก็เริ่มเปลี่ยน...เริ่มเรียนรู้รับเอาวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น...

ถ้าคุณออกมาเดินถนนบางสายในตอนกลางคืน ก็อาจจะเห็นว่าเราเริ่มมีโสเภณีผับและบาร์...ฉันนึกไม่ออกเลยว่าอีกสักสิบปีบ้านเมืองของฉันจะเปลี่ยนไปถึงขนาดไหน”

เรรินเข้าใจความรู้สึกของหญิงสาวตรงหน้านั้นดีทีเดียวละ...เพราะภาพที่ไหมแมบบรรยายให้หล่อนฟังนั้น เป็นภาพที่บ้านเมืองของหล่อนเคยย่างก้าวผ่านไปก่อนหน้านี้แล้ว

(รอยไหม: 61-62)

จากข้อความข้างต้นนักเขียนไทยนำเสนอให้เห็นความคิดของตัวละครที่สัมผัสได้ถึง ความแตกต่างระหว่างเมืองหลวงพระบางและเมืองหลวงของประเทศไทยอย่างกรุงเทพฯ ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งในด้านจำนวนประชากรและความทันสมัยที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของผู้คน จนกระทั่งความเจริญเหล่านี้กำลังก้าวเข้ามาสู่สังคมเมืองหลวงพระบาง โดยนักเขียนไทยนำเสนอผ่านตัวละครที่เป็นคนหลวงพระบางในการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เนื่องจากเดิมทีหลวงพระบางเป็นเพียงเมืองเล็กๆ เท่านั้น แต่เมื่อหลวงพระบางถูกรับรองจากองค์การยูเนสโกให้เป็นเมืองมรดกโลกบางสิ่งบางอย่างก็เริ่มเปลี่ยนไป นับตั้งแต่เมืองหลวงพระบางได้รับการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามา คนในหลวงพระบางก็เริ่มปรับตัวซึมซับเอาวัฒนธรรมต่างๆ ที่เข้ามาพร้อมนักท่องเที่ยว ตัวละครที่เป็นคนหลวงพระบางเองเกิดความกังวลว่าอีกไม่กี่ปีข้างหน้าหลวงพระบางจะเปลี่ยนไปอีกมากเพียงใด แต่ถึงอย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเปลี่ยนไปในทิศทางไหนเธอก็ยังคงรักและหวงแหนในความเป็นเมืองหลวงพระบางของเธอเอง นับได้ว่านักเขียนไทยได้นำเสนออีกด้านหนึ่งนอกเหนือจากความงามงามของธรรมชาติและวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของหลวงพระบาง

3.1.3 มุมมองของคนต่างชาติต่อคนลาว นวนิยายที่นำมาศึกษานี้ พบตัวละครต่างชาติที่เข้ามามีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงและขับเคลื่อนภายในประเทศลาวจากนวนิยายเรื่องแม่โขง ของ ปองพล อดิเรกสาร มีการนำเสนอให้เห็นถึง

สงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับเวียดนามที่มำต้งฐานทัพในจังหวัดอุดรธานี
ภารกิจในครั้งนั้นส่งผลต่อการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจในหลายๆ ประเทศรวมไปถึง
ประเทศลาวด้วย จนกระทั่งมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงชั้นที่ใกล้เมืองเชียงของ
ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเมืองห้วยทรายของฝั่งลาว สหรัฐอเมริกาสร้างสะพานแห่งนี้
เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจให้แก่ประเทศลาว ช่วยเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี
กับประเทศที่ปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ นักเขียนไทยนำเสนอให้เห็นถึงการ
ปรับตัวในด้านการดำเนินชีวิตของทหารอเมริกันที่รอดชีวิตให้สามารถดำเนินชีวิต
ภายในประเทศลาวได้ ภายใต้ความเชื่อที่ว่าคนในพื้นที่ต่างมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย
ใช้ชีวิตท่ามกลางธรรมชาติอย่างแท้จริงโดยไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ หากเปรียบเทียบกับเมืองอื่น ๆ
ทั้งนี้คนในหมู่บ้านต่างศรัทธาและยึดถือความเชื่อในเรื่องของการ
ทำความดี ละเว้นความชั่ว เพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่เด็ก ๆ การกระทำเหล่านี้เองทำให้
ทหารอเมริกัน ตัวละครที่เป็นคนต่างชาติรู้สึกประทับใจรูปแบบการใช้ชีวิตภายใน
หมู่บ้านที่แตกต่างจากลักษณะการใช้ชีวิตของคนทั่วไป ดังตัวอย่างข้อความที่กล่าวว่า

“พวกเขาเหมือนบรรดาครอบครัวที่ได้รับรางวัลดีเด่นทางด้านมารยาทงาม
กับสุขภาพดีมาสังสรรค์ประจำปีกัน หรือจะว่าไปก็คือพวกเขาเป็นคนที่มีความสุข
พลานามัยดีที่สุด มีความสุขที่สุด และมีกิริยามารยาทที่ดีสุดเท่าที่ผมเคยพบเห็น
มาในชีวิตของผมเลยทีเดียว”

“จอห์นนี่บรรยายได้ถูกต้องแล้ว” เดฟกล่าว “ถ้าทุกชุมชนเหมือนที่นี่
โลกเราคงน่าอยู่กว่านี้มาก”

(แม่โขง: 346)

ภาพแทนของคนลาวที่พบในนวนิยายไทยถูกนำเสนอให้เห็นถึงพัฒนาการ
ของการเปลี่ยนแปลงของสังคมลาวในแต่ละยุคสมัยที่เริ่มจากลักษณะ
ที่เป็นชุมชนพัฒนาเป็นอาณาจักร และก้าวผ่านเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จนสามารถ
หลอมรวมเป็นชาติลาวขึ้นมาได้ ด้วยความสามารถของกษัตริย์ลาวในการปกครอง
อาณาจักรต่างๆ ซึ่งพบว่าเมื่อผลัดเปลี่ยนผู้ปกครองอาณาจักรแต่ละครั้งจะมี
การปรับปรุงรูปแบบการปกครองให้ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงความชาญฉลาดในการสร้าง

สัมพันธไมตรีต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศไทยหรืออาณาจักรอยุธยาในสมัยนั้น จนกระทั่งมาถึงยุคที่ทำให้สังคมในประเทศลาวเกิด การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ กล่าวคือภายหลังที่ประเทศไทยสูญเสียดินแดนทางฝั่งซ้ายให้แก่ประเทศฝรั่งเศส ประเทศลาวจากที่เคยมีระบอบกษัตริย์ก็ถูกลดบทบาทลงมา จนกระทั่งเกิดการต่อสู้ระหว่างคนลาวกับประเทศมหาอำนาจเพื่อทวงคืนเสรีภาพของตน สอดคล้องกับการศึกษาของ บุนมี เทบสีเมือง (2556) ที่กล่าวว่า แม้ขณะที่ลาวแตกแยกเป็นสามอาณาจักร หรือแม้กระทั่งตกเป็นประเทศราชของประเทศใกล้เคียง 2 ครั้ง (พม่า ค.ศ. 1575-1599, 24 ปี และสยาม ค.ศ. 1779-1893, 144 ปี) จนถึงสมัยฝรั่งเศสเข้ามาครอบครอง (62 ปี) ให้ลาวตกเป็นหนึ่งในห้าแคว้นสหพันธอินโดจีนของฝรั่งเศส โดยที่ดินแดนลาวในทุกพื้นที่ถูกเรียกว่า อาณาณคม แต่อาณาจักรหลวงพระบางก็ยังมีกษัตริย์ที่ใช้ระบอบราชาธิปไตย ทว่าป็นระบอบที่อยู่ภายใต้การอารักขาของฝรั่งเศส และหากมองย้อนกลับไปในอดีตของประวัติศาสตร์ลาวก็จะพบได้ว่า แผ่นดินลาว คือ ดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของประชาชนลาว อันเต็มไปด้วยมูลเชื้อแห่งการต่อสู้ที่เกิดขึ้นอยู่ทั่ว เป็นมูลเชื้อที่สืบสาย การต่อสู้เพื่อเอกราชอธิปไตยของชาติ มาจนเกิดเป็นวีรกรรมต่างๆ แผ่นดินลาวปัจจุบันจึงก่อเกิดได้ด้วย เลือดเนื้อความเสียสละของผู้รักชาติหลายรุ่นหลายสมัย

จากบริบททางการเมืองและสังคมในช่วงเวลาต่างๆ ส่งผลต่อการนำเสนอภาพแทนของ ความเป็นลาวที่ถูกนำเสนอผ่านมุมมองของนักเขียนไทยต่อการเลือกนำเสนอผ่านตัวละครให้เป็นประโยชน์ ในการอธิบายให้เห็นภาพแทนของคนลาว ต่อการเลือกนำเสนอให้เห็นความเป็นลาวอย่างชัดเจน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างภาพแทนที่สัมพันธ์กับบริบททางการเมืองในแต่ละยุคได้อย่างดีเยี่ยม สอดคล้องกับ สุวิทย์ ธีรศาศวัต (2549) ที่กล่าวว่า เป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษที่ชาวลาวได้ต่อสู้กับฝรั่งเศสเพื่อให้ได้มาซึ่ง เอกราชภายหลังจากที่ประเทศลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส และเปลี่ยนการปกครองเป็นระบอบสังคมนิยม ใน ค.ศ. 1975 ภาพหนึ่งของลาวเป็นภาพการต่อสู้ที่ขยายจากความขัดแย้งกลายเป็นสงครามระหว่างฝ่ายซ้ายกับฝ่ายขวา แต่อีกภาพหนึ่งของลาวในบริเวณลุ่มแม่น้ำโขงเป็นภาพความผูกพันทางเศรษฐกิจผสมผสานกับความผูกพันทางสายเลือดและทางวัฒนธรรมระหว่างคนสองฟากแม่น้ำโขง

คือ ไทยกับลาวที่แม้จะอยู่คนละประเทศตั้งแต่ ค.ศ. 1893 แต่ก็ยังข้ามไปมาเพื่อแลกเปลี่ยนค้าขายกันมาตลอด

ภาพแทนของคนลาวที่นำเสนอในนวนิยายที่เขียนโดยคนไทยในการเล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครที่เป็นคนไทยต่อตัวละครที่เป็นคนลาว มุมมองของตัวละครที่เป็นคนลาวต่อตัวละครที่เป็นคนลาวด้วยกัน และมุมมองของตัวละครที่เป็นคนต่างชาติต่อตัวละครที่เป็นคนลาว มุมมองดังกล่าวที่นำเสนอออกมาแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวของคนลาวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่พบว่าคนในชาติสามารถดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย ด้วยพื้นฐานของลักษณะนิสัยที่มีความเอื้ออารีต่อกันเสมือนเป็นญาติสนิททั้งที่อาจจะเพิ่งได้รู้จักกันก็ตาม นอกจากนี้นักเขียนไทยยังได้เปรียบเทียบให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังคงความผูกพันกับวัดอย่างเหนียวแน่นซึ่งเป็นสิ่งที่หาได้ยากในสังคมเมืองหลวงอย่างกรุงเทพฯ รวมถึงการสร้างตัวละครที่เป็น คนต่างชาติให้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ซึ่งนักเขียนไทยนำเสนอให้เห็นความแตกต่างในระบบความคิดต่อมุมมองของตัวละครที่เป็นคนต่างชาติในการมองตัวละครที่เป็นคนลาวในมุมที่ตนเองมีอารยธรรมเหนือกว่า ในขณะที่พวกกลับมีความชื่นชมในวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมและวัฒนธรรมที่ล้ำค่าของคนในชาติลาว จึงถือได้ว่าตัวละครที่อยู่ในนวนิยายไทยเหล่านี้ถูกนำเสนอผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสัมพันธ์กับการสร้างชุดความหมายต่อการนำเสนอภาพแทนของความเป็นลาวที่สัมพันธ์กับบริบททางการเมืองในแต่ละยุค อย่างชัดเจนทำให้เห็นการเคลื่อนผ่านของประวัติศาสตร์ลาวได้เป็นอย่างดี

3.2 ภาพแทนของวัฒนธรรมที่ปรากฏในนวนิยายไทยเกี่ยวกับประเทศลาว

ประเทศลาวเป็นชนชาติที่มีวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมาหลายชั่วอายุคนทั้งนี้จะพบว่ามีความเชื่อและมีประเพณีบางอย่างที่มีส่วนคล้ายคลึงกับชาวไทยภาคอีสานด้วยเช่นเดียวกัน นวนิยายไทยที่นำเสนอ ภาพแทนทางวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยและประเทศลาว นอกจากนี้แล้วลักษณะทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นที่พบในนวนิยายไทยนั้นส่วนใหญ่เลือก

นำเสนอรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในหลวงพระบาง เนื่องจากเดิมเป็นเมืองหลวงที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน เป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนาที่สำคัญ มีความงดงามของพื้นที่ทางธรรมชาติ ทำให้ในปัจจุบันหลวงพระบางกลายเป็นเมืองมรดกโลกที่คอยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาสัมผัสรูปแบบการใช้ชีวิตเหล่านี้ ภาพแทนทางวัฒนธรรมที่พบในนวนิยายไทยเกี่ยวกับประเทศลาวนั้นมีวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ และวัฒนธรรมทางจิตใจ

3.2.1 วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ จากการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ คือ สิ่งจำเป็น ต่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่นักเขียนนิยายที่เป็นคนไทยนำมาผลิตสร้างภาพแทนความเป็นลาว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมภายในประเทศลาว ได้แก่ อาหารที่อยู่อาศัย และการแต่งกาย การเลือกนำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นสิ่งที่นักเขียนไทยเลือกนำมาถ่ายทอดให้เห็นว่าสิ่งเหล่านี้ยังสามารถอยู่คู่สังคมและเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของคนลาว และมีอิทธิพลอย่างยิ่งสำหรับการขับเคลื่อนให้ประเทศลาวมีเอกลักษณ์เฉพาะซึ่งถูกนำเสนอผ่านพื้นที่ในหลวงพระบางและเวียงจันทน์ จากการนำเสนอของนักเขียนที่เป็นคนไทยในการมองว่าเป็นเมืองที่มีความน่าอยู่ เนื่องจากมีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่ถูกนำกลับมาทำให้มีบทบาทอีกครั้งผ่านกระบวนการฟื้นฟูและการอนุรักษ์ร่องรอยทางประวัติศาสตร์เหล่านี้ไว้ ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นภาพแทนที่สามารถนำเสนอให้เห็นความเป็นชาตินิยมและมรดกของชาตินิยมลาวไว้ได้ อีกส่วนหนึ่งเพื่อใช้เป็นจุดขายสำคัญสำหรับการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศลาว ตัวอย่างจากนวนิยายเรื่องรอยไหม นักเขียนได้นำเสนอให้เห็นเอกลักษณ์โดดเด่นทางด้านอาหารที่ขึ้นชื่อในหลวงพระบางในด้านวัตถุดิบที่นำมาปรุงและรสชาติของอาหารที่มีความเป็นเลิศไม่ด้อยกว่าพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศลาวเลย ดังข้อความที่กล่าวว่า

“คะนาบปลา...ไม่เคยได้ยินเลยคะ ทำทางน่าอร่อย”

“คล้ายปิ้งบของไทยนั่นแหละ...เอาปลามาชุตเนื้อ แล้วผสมกับเครื่องเทศ
ห่อด้วยใบกล้วย...จากนั้นก็เอาไปปิ้งไฟ แล้วก็คลุกกับผักสมุนไพรกิน...หอม อร่อยลิ้น
มากทีเดียว ยากที่สุดก็ตรงชุตเอาเนื้อออกมาที่ละ...ชุตแล้วต้องผสมกับเกลือป่นให้พอมี
รสเค็ม บางบ้านอาจจะใช้ปลาร้าแทนเกลือ จากนั้นทำให้เป็นแผ่น เอาหอมซอย โหระพา
สระแห่นใส่ตรงกลาง เอาเนื้อปลาประกบอีกด้านเหมือนแซนวิช ใช้ใบกล้วยห่อแล้ว
ใช้ตอกรัดเหมือนกับข้าวต้มของคนไทย...เอ...เรียกว่าข้าวต้มอะไรนะ”

“ข้าวต้มผัดคะ”

“นั่นละ...มัดเอาไว้ให้พอนั่น แล้วก็เอาไปปิ้งไฟจนสุก”

“แล้วทำไมถึงเรียกคะนาบปลาละคะ”

“คะนาบก็คือ ขนาบในภาษาไทยครับ”

(รอยไหม: 30-31)

นักเขียนไทยนำเสนออาหารพื้นเมืองของหลวงพระบางที่มีความคล้ายคลึง
กับอาหารไทย และยังได้อธิบายขั้นตอนการทำอย่างละเอียด อันแสดงให้เห็นถึง
วัฒนธรรมการปรุงอาหารที่ใกล้เคียงกัน แต่ถือได้ว่าเป็นอาหารพิเศษเฉพาะ
ที่หลวงพระบางเท่านั้น นอกจากนั้นผู้แต่งยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความเจริญ
และรสชาติของอาหารในแต่ละพื้นที่ ๆ มีความแตกต่าง แต่อาหารที่ถือได้ว่าเป็นที่สุด
ของลาวก็เป็นที่หลวงพระบาง สาเหตุที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากในอดีตหลวงพระบาง
มีเจ้ามหาชีวิตอยู่ด้วย อาหารเลยได้รับการพัฒนาและมีบุคลิกกับรสชาติที่โดดเด่น
เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

3.2.2 วัฒนธรรมทางจิตใจ การเลือกนำเสนอภาพแทนของวัฒนธรรม
ทางด้านจิตใจนั้น ในบริบททางสังคมของประเทศลาวจะพบว่าพื้นฐานความเชื่อ
เหล่านั้นผูกพันกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบของสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้แต่เชื่อว่า
สิ่งเหล่านั้นมีอยู่จริง ความเชื่อดังกล่าวเป็นไปในลักษณะของความมั่นคงทาง
ด้านจิตใจถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของความเชื่อ พิธีกรรม และประเพณี
นำเสนอให้เห็นถึงรูปแบบของ การดำเนินชีวิตในสังคมของคนลาวที่ถูกหล่อหลอม

ด้วยความเชื่อที่ถูกสร้างขึ้นมาจากกรุ่นสູ່ຮຸ່ນ นับตั้งแต่กษัตริย์จนถึงประชาชนต่างให้ความเชื่อถือในเรื่องสิ่งนอกเหนือธรรมชาติ ควบคู่ไปกับความเชื่อในพุทธศาสนา เป็นการดำเนินชีวิตแบบผสมผสานระหว่างความเชื่อในเรื่องการนับถือผีและความศรัทธาในพระพุทธศาสนา อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าในสังคมของประเทศลาวจะมีการนับถือผีแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าประชาชนจะละเลย ในคำสอนทางพระพุทธศาสนา ที่สอนให้มนุษย์ทำแต่ความดี พึ่งละเว้นความชั่ว รวมไปถึงความเชื่อในเรื่องกรรม อันเป็นผลมาจากการกระทำ วัฒนธรรมทางด้านจิตใจเหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่คู่กับสังคมลาวมาอย่างช้านาน จนกระทั่งเมืองหลวงพระบางกลายเป็นเมืองมรดกโลก จึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่ทำให้วัฒนธรรมดังกล่าว ถูกอนุรักษ์โดยมีความมุ่งหวังเพื่อตอบสนองต่อการท่องเที่ยว ตัวอย่างจากนวนิยายเรื่องมายามหาเทวี สิ่งสำคัญที่นักเขียนไทยได้เน้นย้ำให้เห็นอยู่ตลอดทั้งเรื่อง คือการนำหลักธรรม คำสอน การทำความดีละเว้นความชั่ว ซึ่งผลของการกระทำในสิ่งไม่ดีจะส่งผลต่ออดีตและปัจจุบัน ดังข้อความที่กล่าวว่า

“กรรมที่เกิดจากแรงอาฆาต ลูกต้องขอโทษกรรมต่อเขา แม้รู้อยู่สิ่งนี้นักหนา เมื่อลูกไม่เคยคิดเลยว่าสิ่งที่ลูกกระทำมาโดยตลอดนั้นผิด จะให้สำนึกผิดนั้นก็ยากอยู่ แม่อยากให้ลูกละโลก โกรธ หลง ในสิ่งต่าง ๆ ในอดีต แล้วลูกตรองดูว่าสิ่งที่ลูกทำผิดศีลหรือไม่ ขอแค่ลูกคิดว่าลูกผิดในศีลของพระพุทธศาสนา ลูกจึงสามารถสำนึกผิดและขอโทษกรรมต่อพวกเขาได้”

(มายามหาเทวี: 227)

ความเชื่อเรื่องกรรมที่ปรากฏในนวนิยายไทยเป็นส่วนหนึ่งของคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่สอนให้คนทำความดีละเว้นความชั่ว แต่เรื่องเหล่านี้ก็ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่ลงมือปฏิบัติได้ยากยิ่งจึงมีการถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นตัวอย่างผลของการทำความผิดซ้ำ ๆ จนกลายเป็นบ่วงกรรมติดตัวมาจากอดีตชาติจนมาถึงช่วงเวลาที่เป็นปัจจุบันเพื่อนำเสนอให้เห็นและเป็นบทเรียนสำคัญเพื่อไม่ควรเอาเป็นแบบอย่าง

3.3 ภาพแทนของชาติที่ปรากฏในนวนิยายไทยเกี่ยวกับประเทศลาว

ภาพแทนของความเป็นชาติลาวดำเนินผ่านเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนาน เรื่องราวเหล่านั้นล้วนแล้วแต่สร้างบาดแผลและส่งผลถึงความแตกต่าง

ทางความคิดอันเนื่องมาจากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสาเหตุดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นชนวนสำคัญในการสร้างความแตกแยกให้แก่คนในชาติ จนกระทั่งความกดดันต่างๆ ผลักดันให้เกิดวีรบุรุษในการลุกขึ้นสู้เพื่อปลดปล่อยตนเองและประเทศจากการถูกกดขี่ข่มเหงจากประเทศมหาอำนาจ แม้จะใช้ระยะเวลาอย่างยาวนานในการสร้างสำนึก ความเป็นชาติร่วมกัน แต่เมื่อถึงวันที่ทุกๆ อย่างลงตัวและพบว่าคนในชาติสามารถหลอมรวมเป็นกลุ่มเดียวกันได้จากตัวบทนวนิยายที่ผู้วิจัยใช้ศึกษาทั้งหมดพบว่านักเขียนไทยต่างเลือกเหตุการณ์สำคัญๆ ในแต่ละยุคสมัยมาเป็นประเด็นหลักในการนำเสนอภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่ปรากฏผ่านนวนิยายไทย มีดังต่อไปนี้

3.3.1 ภาพแทนของชุมชนลาว ภาพแทนของชาติลาวเริ่มต้นจากการเป็นชุมชนที่ถูกจินตนาการว่าเป็นชุมชนปรากฏในนวนิยายไทยนั้นถูกนำเสนอให้เห็นผ่านหมู่บ้านในอุดมคติซึ่งอาจจะประกอบไปด้วยคนในชาติ หรือคนต่างชาติ แสดงให้เห็นถึงภาพวิถีชีวิตของคนในชุมชนที่ไม่มีการแบ่งเชื้อชาติ และสามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุข ดังข้อความที่กล่าวว่า

ผู้คนในหลวงพระบางต่างเป็นเครือญาติกันทั้งนั้น หรือไม่กี่นับเป็นญาติกันก็ได้ แม้จะไม่ใช้สายเลือดโดยตรงก็ตาม ต่างก็รู้จักกันเกือบทั้งเมือง โดยเฉพาะครอบครัวของเข่าที่พ่อแต่งงานกับแม่หม่มฝรั่งแล้วมีลูกครึ่งอย่างเขาทุกคนรู้จักดี เพราะเมื่อก่อนดูเป็นของแปลก แต่เดี๋ยวนี้ฝรั่งตัวจริงเดินเพ่นพ่านเต็มเมือง จนกลายเป็นความเคยชินแล้ว

(ฝนไพรยรัก: 161)

3.3.2 ภาพแทนของอาณาจักรลาว นำเสนอผ่านนวนิยายประวัติศาสตร์ย้อนกลับไปถึงแต่การก่อตั้งราชอาณาจักรล้านช้าง ซึ่งเปลี่ยนชื่อเป็นอาณาจักรหลวงพระบางโดยการปกครองของเจ้าฟ้าจ๋ม จากนั้นก็ผลัดเปลี่ยนการปกครองมาสู่รัชสมัยของพระยาสามแสนไทไตรภูวนาถ พระราชโอรสของเจ้าฟ้าจ๋มเอง ตลอดจนมาถึงการปกครองในรัชสมัยของพระไชยเชษฐาธิราช แม้ว่าลำดับการปกครองภายในนวนิยายไทยที่ถูกนำเสนอออกมาจะมีกษัตริย์พระองค์อื่นขึ้นครองราชย์บ้าง

แต่ก็ไม่ได้มีบทบาทต่อประเทศลาวมากเฉกเช่นกษัตริย์ทั้งสามพระองค์นี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าภายใต้การปกครองของกษัตริย์ทั้งสามพระองค์ล้วนแล้วแต่สร้างคุณประโยชน์แก่ประชาชนในด้านความเป็นอยู่ความเจริญรุ่งเรืองของศาสนา รวมไปถึงการขยายอาณาจักรออกไปได้อย่างกว้างใหญ่ไพศาล และภายหลังจากที่ประเทศไทยได้สูญเสียดินแดนบางส่วนให้แก่ประเทศฝรั่งเศสก็ทำให้แม่น้ำโขงกลายเป็นพรมแดนที่ถูกแบ่งอย่างชัดเจนระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาว ดังข้อความที่กล่าวไว้ว่า

พระเจ้าฟ้าจุ่มทรงไม่เคยมีพระสวามีถึงนามาก่อน หากจะคิดว่าที่ทรงเห็นนั้นเป็นพระสวามี อย่างไรเสียพระองค์ก็ทรงเชื่อว่าเป็นเพียงพระสวามี จึงไม่ทรงบอกเล่าแก่ผู้ใด และในเมื่อพระองค์ทรงเป็นที่รู้จักในฐานะ “มหาบุรุษผู้ไม่เคยเกรงกลัวต่อสิ่งใด” ดังนั้นการที่จะให้พระองค์ทรงถอยทัพเพียงเพราะสวามีนิमितเท่านั้นย่อมเป็นไปได้
(แม่โขง: 21-22)

เจ้าฟ้าจุ่มเป็นกษัตริย์ที่มีชื่อเสียงเลื่องลือในความเก่งกาจที่สามารถขยายอาณาเขตพรมแดนออกไปได้อย่างกว้างใหญ่ไพศาลจากการทำสงครามไม่ได้หยุดหย่อนกับเมืองใกล้เคียง รวมไปถึงด้วยบทบาทของการเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่นี้เองที่ทำให้เจ้าฟ้าจุ่มไม่ยอมเชื่อลางสังหรณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยเกรงว่าจะทำให้ทหารที่อยู่ในการดูแลจะตื่นตระหนกตกใจ เวียงเชียงทองในการปกครองของเจ้าฟ้าจุ่มนั้นลักษณะภายนอกจะถูกมองว่าเป็นอาณาจักรที่มีอาณาเขที่ยิ่งใหญ่ แต่ในความเป็นจริงแล้วพื้นที่โดยรอบเป็นที่ราบที่อยู่ท่ามกลางหุบเขาจึงประสบปัญหาที่ดินทำกิน ด้วยเหตุดังกล่าวเจ้าฟ้าจุ่มจึงทำสงครามเพื่อแสวงหาแหล่งทรัพยากรมาดูแลประชาชนมาโดยตลอด ผู้คนต่าง ๆ จึงยึดติดภาพลักษณ์ของเจ้าฟ้าจุ่มคือกษัตริย์ที่กระหายสงคราม จวบจนกระทั่งเมื่อสิ้นรัชสมัยการปกครองของเจ้าฟ้าจุ่ม พระยาสามแสนโทไตรภูวนาถ พระราชโอรสของเจ้าฟ้าจุ่มขึ้นปกครองเวียงเชียงทองต่อจากเจ้าฟ้าจุ่ม ทรงปกครองหลวงพระบางอยู่สี่สิบปี ประชาชนใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขเนื่องจากพระองค์เป็นกษัตริย์ที่สามารถปกครองบ้านเมืองได้อย่างสงบสุข แม้ว่าตามเมืองต่าง ๆ จะกระด้างกระเดื่องในระยะแรก ๆ ของการปกครอง แต่พระองค์ก็สามารถจัดการรวบรวมเมืองให้ขึ้นต่อเวียงเชียงทองได้ในที่สุด ตลอดจนเจริญสัมพันธไมตรีกับเมืองต่าง ๆ เพื่อลดความสูญเสียของทรัพย์สิน

ของประชาชนจากการทำสงคราม พระยาสามแสนไทโตรฎานาลจึงเป็นกษัตริย์ที่สามารถครองบัลลังก์ได้ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ลาวอีกด้วย

3.3.3 ภาพแทนของชาติลาว ชาติลาวเกิดขึ้นพร้อมกับความเป็นชาติรัฐ และประชาชนของแผ่นดินเกิดขึ้นพร้อมกับการมีเขตแดนที่แน่นอนที่กำหนดขอบเขตแห่งอำนาจอธิปไตยและมาพร้อมกับการใช้อำนาจของรัฐซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งในการกำหนดดูแล การค้า การลงทุนระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาติรัฐของตน รัฐบาลที่จัดขึ้นโดยครรลองคลองธรรม หรือ โดยชอบด้วยกฎหมาย ทำหน้าที่ในการบริหาร จัดการ ปกครองรัฐชาตินั้น ๆ ทั้งองค์ประกอบที่เป็นรูปธรรม และลักษณะทางนามธรรม กล่าวคือ การมีอธิปไตยเป็นอำนาจสูงสุดของรัฐที่แสดงถึงอำนาจเด็ดขาดเหนือเขตแดน และประชากรที่อยู่ภายใต้ของอำนาจอธิปไตยของรัฐดังกล่าว ภายในขอบเขตแห่งเขตแดนของรัฐที่รัฐทรงไว้ซึ่งอำนาจอธิปไตยหน้าที่หลักของรัฐ คือ การทำนุบำรุงชาติรัฐ และประชาชนให้มีความอยู่ดีกินดี มีมาตรฐานการครองชีพที่ดี รัฐจึงจำเป็นต้องมีทั้งอำนาจ และหน้าที่ในการปกป้อง ดูแล รักษาคนในชาติของตนภายใต้บริบทความเป็นอธิปไตย ภาพแทนของชาติลาวที่ปรากฏในนวนิยายไทยส่วนใหญ่ถูกนำเสนอผ่านบทบาททางการเมือง ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองภายในประเทศลาว มีดังต่อไปนี้

หญิงสาวเรียนรู้ว่าการที่สยามจ่ายกดินแดนฝั่งซ้ายของแม่น้ำโขงส่วนที่เหลือให้กับฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2436 ส่งผลให้เจ้ามหาชีวิตและบ้านเมือง หลวงพระบางในเวลานั้น ตกอยู่ภายใต้การอารักขาของฝรั่งเศสโดยสมบูรณ์

ฝรั่งเศสได้จัดตั้งโรงเรียนสอนภาษาฝรั่งเศสขึ้นที่หลวงพระบางโดยมีลูกเจ้าหลานเจ้าและพระราชวงศ์หลวงพระบางเข้ามาเรียนในช่วงแรก ก่อนจะมีการแพร่ขยายไปยังโรงเรียนทั่วไปในภายหลัง นอกจากนี้ ฝรั่งเศสยังนำสิ่งปลูกสร้างอาคารรูปแบบสถาปัตยกรรมโคโลเนียลเข้ามาในเวลานั้น รวมไปถึงอาหารการกิน มีการนำเอาวัฒนธรรมแบบฝรั่งเศสเข้ามาเผยแพร่

(รอยไหม: 485-486)

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการนำเสนอให้เห็นภาพแทนของชาติลาวที่นักเขียนไทยนำเสนอให้เห็นพัฒนาการของระบบการเมืองการปกครองภายในประเทศลาวมากยิ่งขึ้น จากอดีตประเทศลาวเคยมีระบบ การปกครองแบบกษัตริย์ที่ถือได้ว่ามีอำนาจในการปกครองอย่างสูงสุดในการปกครองบ้านเมืองเพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดี จวบจนเมื่อถึงยุคไล่ล่าอาณานิคมจากประเทศมหาอำนาจทำให้ประเทศลาวเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่อีกครั้ง จากที่เคยเป็นแผ่นดินเดียวกันกับสยาม หรือ ประเทศไทยในขณะนั้นก็กลายเป็นเมืองขึ้นของประเทศฝรั่งเศส ทำให้ระบบการเมืองภายในประเทศลาวผลัดเปลี่ยนมาเป็นระบบคอมมิวนิสต์ซึ่งการปกครองในระบบนี้ถึงแม้ว่าจะทำให้การควบคุม ดูแลต่าง ๆ ภายในประเทศมีความเป็นระบบระเบียบมากขึ้น แต่กลับกลายเป็นกรอบจำกัดสิทธิบางอย่างของประชาชนในประเทศมากเกินไป ความกดดันจากการถูกลิดรอนสิทธิในส่วนนี้เองทำให้เกิดวีรบุรุษที่ลุกขึ้นมาต่อต้านอำนาจการปกครอง ในระบอบคอมมิวนิสต์ เนื่องจากต้องการปกป้อง ดูแล รักษาผลประโยชน์ของคนในชาติของตน ถึงแม้ว่า การต่อสู้ในครั้งนี้จะไม่สามารถได้รับชัยชนะในครั้งแรก หากแต่เป็นนิมิตหมายที่ดีในการที่มีผู้เริ่มลุกขึ้นมาต่อสู้กับอำนาจที่ยิ่งใหญ่แม้ว่าจะใช้ระยะเวลาอันยาวนานในการปลดปล่อยประเทศลาวให้มีอิสรภาพ การศึกษาภาพแทนตามแนวคิดของ Stuart Hall (1997) ที่กล่าวว่า ภาพแทนเป็นผลผลิตแห่งความหมายของภาพในใจผ่านภาษา ภาพแทนของคนลาว ภาพแทนของวัฒนธรรม และภาพแทนของชาติที่พบต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่นำเสนอผ่านมุมมองของนักเขียนนวนิยายที่เป็นคนไทย เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการนำมาผลิตสร้างให้เห็นความเป็นชาติลาวที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ จากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันทำให้เห็นการเคลื่อนไหวของประวัติศาสตร์ความเป็นลาวอย่างชัดเจน ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ถูกสร้างความหมายให้เป็นภาพแทนของพัฒนาการของประเทศลาวจากในยุคแรกจะเป็นลักษณะการปกครองในรูปแบบของอาณาจักรที่ศูนย์กลางอำนาจอยู่ที่กษัตริย์ จนมาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศลาวตกเป็นเมืองในการปกครองของประเทศฝรั่งเศส ถึงแม้ว่าระบบกษัตริย์จะยังคงอยู่ แต่ก็ถูกลดทอนอำนาจลงไปเกินกว่าครึ่ง ผลจากการขูดรีดแรงงานและภาษีต่าง ๆ ทำให้ประชาชนลาวส่วนหนึ่งที่มีความรักชาติเกิดการต่อต้านประเทศฝรั่งเศสเป็นเวลากว่าครึ่งศตวรรษที่ชาวลาวได้ต่อสู้กับประเทศฝรั่งเศสเพื่อให้ได้มาซึ่งเอกราช

ภายหลังที่ประเทศลาวสามารถปลดปล่อยตัวเองจากการตกเป็นเมืองขึ้นของต่างชาติแล้ว รัฐบาลพยายามหลอมรวมคนในชาติให้เป็นหนึ่งเดียวกันภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยประชาชน

นวนิยายไทยที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวนำเสนอจุดเด่นทางวัฒนธรรมเก่าแก่ที่คนในชาติยังคงอนุรักษ์สืบทอดต่อกันมาจนมาจากรุ่นสู่รุ่น นักเขียนไทยบรรยายให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่งดงาม และยังนำเสนอสถานที่สำคัญภายในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อเป็นจุดขายทางด้าน การท่องเที่ยวผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หลังจากที่เมืองหลวงพระบางได้รับประกาศเป็นเมืองมรดกโลก พื้นที่ส่วนใหญ่กลายเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อนุรักษ์ เพราะมีสถาปัตยกรรม แบบผสมผสานระหว่างความเป็นพื้นบ้านของหลวงพระบาง และสถาปัตยกรรมในยุคอาณานิคมอยู่จำนวนมาก อาคารบ้านเรือนถูกปรับเปลี่ยนเป็นร้านอาหาร เรือนพักโดยนักลงทุนจากต่างชาติ เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่มีทุนสำหรับการปรับปรุงอาคารตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานมรดกโลก แต่การปรับเปลี่ยนนั้นยังคงอยู่ภายใต้บริบทของการอนุรักษ์ความเป็นลาว รายได้ส่วนหนึ่งของประเทศลาวจึงมาจากการท่องเที่ยวซึ่งมีจุดขายจากการเป็น เมืองมรดกโลกเพื่อเป็นเครื่องมือในการผลิตสร้างการท่องเที่ยวผ่านแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ พื้นที่ซ้อนทับกันระหว่างนวนิยายอิงประวัติศาสตร์และนวนิยายท่องเที่ยว คือ นำเสนอให้เห็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นทางด้านการแต่งกาย อาหารและประเพณีที่ยังคงสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

ตารางที่ 1 ภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจากการนำเสนอผ่านนวนิยายไทย

เรื่อง	ภาพแทน							
	ภาพแทนของคนลาว			ภาพแทนของวัฒนธรรม		ภาพแทนของชาติ		
	มุมมองของคนไทยต่อคนลาว	มุมมองของคนลาวต่อคนลาว	มุมมองของคนต่างชาติต่อคนลาว	วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับวัตถุ	วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตใจ	ภาพแทนของชุมชนคนลาว	ภาพแทนของอาณาจักรลาว	ภาพแทนของชาติลาว
1. ดอกฟ้าจำปาศักดิ์		✓			✓			✓
2. แม่โขง	✓		✓		✓	✓	✓	✓
3. ตามลมปลิว				✓	✓	✓		
4. ฝนโปรยรัก	✓			✓		✓	✓	
5. รอยไหม	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓
6. บ่วงเงา					✓	✓		
7. ศรีสองรัก	✓							
8. พระนางแก้วเกิ้งยา		✓			✓		✓	
9. ณ ริมฝั่งโขง	✓			✓	✓			
10. มายามหาเทวี					✓			

4. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาภาพแทนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจากการนำเสนอ ผ่านนวนิยายไทย พบว่าในปัจจุบันประเทศลาวเป็นประเทศที่มีทรัพยากรธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์สูงและยังคงสามารถอนุรักษ์วัฒนธรรมแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ ส่งผลให้ต่างประเทศเข้ามาร่วมลงทุนทำธุรกิจในรูปแบบต่างๆ ในประเทศมากยิ่งขึ้น หนึ่งในนั้นมีประเทศไทยที่นับได้ว่าเป็นคู่ค้าที่ติดต่อกันเรื่อยมา จากลักษณะการใช้ชีวิตและรูปแบบวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน จึงเกิดการร่วมมือกันระหว่างสองประเทศในการส่งเสริมให้การท่องเที่ยวให้แข็งแกร่งขึ้น ถึงแม้ว่าวรรณกรรมไม่สามารถเป็นภาพสะท้อนภาพความจริงของสังคมโดยตรงได้ทั้งหมด แต่นักเขียนไทยได้พยายามคัดเลือกลักษณะเด่นที่สำคัญของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยผ่านมุมมองของตนเองในการนำเสนอความรู้สึกรักใคร่ พร้อมทั้งสอดแทรกจินตนาการในการเรียงร้อยเรื่องราวให้มีความน่าสนใจ และนำเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงให้กลับมาโลดแล่นอีกครั้งผ่านตัวบทนวนิยายไทยในการนำเสนอภาพแทนต่างๆ เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการโหยหาอดีตที่เหมือนกับภาพความทรงจำในอดีต หรือสิ่งที่ขาดหายไป ในสังคมของคนไทย อย่างไรก็ตามภาพแทนเหล่านี้เป็นสิ่งที่สามารถอธิบายได้ถึงตัวตนของคนแต่ละพื้นที่ว่ามีวัฒนธรรมแตกต่างกันหรือคล้ายคลึงกัน ถือได้ว่าวัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้ที่ปรากฏในนวนิยายไทยล้วนแล้วแต่นำเสนอให้เห็นว่าคนลาวยังคงอนุรักษ์และยึดมั่นวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมที่ตีมามไว้ได้จวบจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความน่าอยู่ของเมืองหลวงพระบางคือความเรียบง่ายจนมีการเปรียบเทียบว่ามีตรภาพของชาวหลวงพระบางนั้นสามารถเกิดขึ้นได้อย่างง่ายดายและมีมากอย่างนับไม่ถ้วน นอกจากนี้ในการนำเสนอให้เห็นภาพแทนของชาติลาวที่ปรากฏในนวนิยายไทยนั้นพบว่านักเขียนไทยต้องการให้เห็นถึงพัฒนาการของการเปิดรับอารยธรรมของต่างชาติที่เกิดขึ้นภายในสังคมของประเทศลาว โดยพบว่าการเข้ามาของชาติตะวันตกได้นำเอาอารยธรรมภายในชาติของตนเข้ามาเผยแพร่แก่ชาติตะวันออกด้วยเช่นเดียวกัน

เรื่องราวในนวนิยายที่นักเขียนไทยนำมาเสนอนั้นเป็นส่วนหนึ่งของปรากฏการณ์ของการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่ประชาชนมีการปรับตัวและเรียนรู้การดำเนินชีวิต เนื่องจากลักษณะการดำเนินชีวิตเรียบง่ายของผู้คนในประเทศลาวที่ใช้ชีวิตติดลำนํ้าโขง หรือแม้กระทั่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในหลวงพระบางก็สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข ปราศจากปัญหาเรื่องเชื้อชาติ ภาษา หรือ วัฒนธรรม มีการปรับตัวและเปิดรับระหว่างคนในพื้นที่และคนต่างถิ่น รวมไปถึงยังมีพื้นที่ทางธรรมชาติที่คงความอุดมสมบูรณ์อย่างสูงสุด นอกจากนี้ผู้คนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ถึงแม้ว่าในอดีตจะมีการย้ายเมืองจากเมืองหลวงพระบางมายัง เมืองเวียงจันทน์ ผู้แต่งได้นำเสนอทัศนคติเกี่ยวกับสถานการณ์การเมืองการปกครองภายในประเทศลาวสมัยนั้นผ่านตัวละครที่เป็นคนลาวเองที่เกิดความไม่พอใจต่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองใหม่ เพราะกลัวว่าเวียงพระธาตุจะเลือนหายไปและถูกแทนที่ด้วยเวียงจันทน์แทน แต่ก็ยังมีอีกฝ่ายที่เห็นด้วยต่อการเปลี่ยนแปลงนำเสนอความคิดผ่านทัศนคติของตัวละครอีกคนโดยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะทำให้เวียงจันทน์มีความเจริญมากยิ่งขึ้น แม้ว่าชื่อเวียงจะเปลี่ยนไปหากยังมีพระธาตุหลวงที่เป็นเสมือนศูนย์รวมจิตใจของคนลาวเอง และอีกสาเหตุหนึ่งที่นักเขียนไทยถ่ายทอดทัศนคติผ่านตัวละครที่ไม่พอใจต่อการเปลี่ยนแปลง การปกครองในเวียงพระธาตุครั้งนี้เนื่องจากการนำเอาวัฒนธรรมบางอย่างเข้ามา ตัวอย่างเช่น คำขานรับที่เปลี่ยนไปจาก ‘โดย’ เป็น ‘เจ้า’ ซึ่งการขานรับแบบใหม่จะทำให้รู้ว่าเป็นชาวเมืองไม่ใช่ชาวบ้าน ถึงแม้ว่าในระยะแรกประชาชนอาจจะเกิดความไม่พอใจ แต่ท้ายที่สุดแล้วนักเขียนไทยนำเสนอให้เห็นว่าเมื่อประชาชนอยู่ในผืนแผ่นดินเดียวกันย่อมหมายถึงเป็นคนชาติเดียวกันจึงต้องมีความรักและความสามัคคีกันไว้

เอกสารอ้างอิง

- จิตรลดา สุวัติกุล. (2526). *วรรณกรรมไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: หอสมุดวิชาการศึกษา
ภาษาไทย ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- จตุตร. (2546). *มายามหาเทวี*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- _____. (2553). *บ่วงเงา*. กรุงเทพฯ: อิงค์ปัยอนด์บุ๊คส์.
- _____. (2554). *พระนางแก้วเก้งยา*. กรุงเทพฯ: อิงค์ปัยอนด์บุ๊คส์.
- เจริญวิทย์ จิตวราภิรักษ์. (2544). *การสร้างสารสนเทศและภาพลักษณ์*. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจ้าสำราญ. (2553). *ศรีสองรัก ภาค 'สัจจะและไมตรี'*. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- _____. (2553). *ศรีสองรัก ภาค 'สัญญาและสาบาน'*. กรุงเทพฯ: ณ บ้านวรรณกรรม.
- บุญมี เทบสีเมือง. (2553). *ความเป็นมาของชนชาติลาว*. (ไพฑู ธูธา, ผู้แปล).
กรุงเทพฯ: สุขภาพจิต.
- ปองพล อติเรกสาร. (2540). *แม่โขง*. (วิภาดา กิตติโกวิท, ผู้แปล). พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- พงศกร. (2551). *รอยไหม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ.
- พลตรี วิจิตรวาทการ. (2542). *ดอกฟ้าจำปาศักดิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ:
สร้างสรรค์บุ๊คส์.
- เพฑูรย์. (2556). *ณ ริมฝั่งโขง*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- สุวิทย์ อิศาศวัต. (2549). *ประวัติศาสตร์อีสานและวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ -
เศรษฐกิจชุมชน หมู่บ้านอีสาน*. ภาควิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ว. วินิจัยกุล. (2551). *ตามลมปลิว*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ทรีบีส์.
- ฟ้าฟ้า. (2551). *ฝนโปรยรัก*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ยายหิ-ยายใจ.